

Reactie Meerjarenprogramma 2016-2020 van Nationaal Coördinator Groningen

(10)(2e)

Rijksuniversiteit Groningen

20 okt. 15

Gezien de korte tijd, hebben wij het Meerjarenprogramma 2016-2020 op de hoofdlijnen bekeken. Onze reactie is gebaseerd op de bevindingen uit ons onderzoek naar meningen van inwoners van de provincie Groningen over aardbevingen als gevolgen van gaswinning. Deze bevindingen zijn volgens ons relevant voor de vier sporen van het Meerjarenprogramma, namelijk (1) veiligheid en preventief versterken, (2) schadeafhandeling en waardevermeerdering, (3) verbetering van de leefbaarheid en (4) economische perspectief, zoals hieronder beschreven.

In de missie, visie, en doelen van de NCG ligt de nadruk op het versterken en veiliger maken van de regio. Daarvoor is het belangrijk om te weten wat de grootste zorgen van mensen in deze regio zijn in relatie tot de aardbevingen, en welke maatregelen ze noodzakelijk en adequaat vinden. De Rijksuniversiteit Groningen (RUG) heeft onafhankelijk onderzoek gedaan naar de mening van inwoners van de provincie Groningen over gaswinning en aardbevingen, en veranderingen in opvattingen hierover in de tijd. Dit onderzoek vond plaats in opdracht van NAM. Het onderzoek bestond uit drie fasen verdeeld over een jaar (november 2013 – december 2014); we hebben mensen benaderd in drie regio's in de provincie Groningen, die in verschillende mate zijn blootgesteld aan de aardbevingen. Hier worden de hoofdbevindingen samengevat die volgens ons het meest relevant zijn voor het Meerjarenprogramma; samenvattingen van de onderzoeksrapporten zijn beschikbaar op www.onderzoeksgaswinning.nl en we zijn natuurlijk bereid om deze resultaten verder te bespreken.

We hebben mensen gevraagd hoe waarschijnlijk ze verschillende gevolgen van aardbevingen vinden. Deze informatie kan relevante inzichten leveren in welke maatregelen prioriteit zouden moeten krijgen. De resultaten laten zien dat mensen vooral *schade aan huizen, waardedaling van huizen, en negatief beeld van de provincie Groningen* als heel waarschijnlijke gevolgen van aardbevingen vinden. Dit suggereert dat de eerste twee sporen van het Meerjarenprogramma, namelijk 1) veiligheid en preventief versterken, en 2) schadeafhandeling en waardevermeerdering, goed aansluiten bij de belangrijkste zorgen van mensen. Vooral de schadeafhandeling en waardevermeerdering zouden, op basis van onze bevindingen, prioriteit moeten krijgen in het beleid. Mensen hebben behoefte aan maatregelen die gericht zijn op het voorkomen/verminderen van schade, compensatie voor schade, en waardevermeerdering (mensen vinden deze maatregelen eveneens urgent). Mensen denken echter dat de maatregelen die tot dusverre zijn genomen met dit doel niet goed worden uitgevoerd. Dit kan deels verklaren waarom we nauwelijks veranderingen zien in de mate waarin men zich zorgen maakt over verschillende gevolgen van aardbevingen door de tijd heen, terwijl sommige maatregelen (bijv. bouwkundig versterken, subsidies om de waarde van woningen te verhogen) tijdens het loop van ons onderzoek werden vastgesteld. Dit betekent dat aandacht moet worden besteedt aan de effectiviteit van het huidige beleid, naast de implementatie van nieuwe maatregelen.

Mensen vinden het niet heel waarschijnlijk dat ze lichamelijk letsel zullen oplopen door aardbevingen. Het Meerjarenprogramma meldt dat het versterken van een bouwwerk als doel heeft om te voorkomen dat er dodelijke slachtoffers vallen. Als het op die wijze aan mensen wordt gecommuniceerd, is er een risico dat mensen deze maatregel als minder urgent zien (omdat ze het risico op lichamelijk letsel als laag beschouwen) en minder bereid zijn om aan deze maatregel mee te doen (bijv. subsidies gebruiken om eigen woning te versterken). Verder is het heel belangrijk om de risico's op lichamelijk letsel en dood zorgvuldig te communiceren, zodat de waargenomen risico's niet onredelijk hoog worden, en het niet tot een gevoel van machteloosheid leidt (waardoor elke actie als zinloos kan worden gezien).

De maatregelen die niet direct gericht zijn op het verminderen of repareren van schade, zoals het investeren in voorzieningen en lokale opwekking van duurzame energie in de regio, worden als minder urgent gezien. Ook hier blijkt overigens dat mensen denken dat deze maatregelen niet goed worden uitgevoerd. Dit suggereert opnieuw dat het belangrijk is om eerst de schade goed af te handelen, toekomstige schade zo veel mogelijk te verminderen, en de vermindering van de waarde van huizen te voorkomen of te compenseren. Andere maatregelen zijn welkom (als ze goed worden uitgevoerd), maar ze zijn waarschijnlijk niet voldoende, omdat ze niet tegemoetkomen aan de zorgen over de risico's en schade. In ons onderzoek vonden mensen dat *het bouwkundig versterken van woningen, gebouwen, wegen, en dijken; goede compensatie van waardedaling van woningen, en een goede regeling voor schadeafhandeling* betere manieren zijn om inwoners tegemoet te komen dan *het investeren in duurzame energie en het investeren in diverse voorzieningen*. Mensen vinden dat *het creëren van werkgelegenheid door lokale bedrijven in te schakelen bij het herstel en versterken van woningen* ook een goede manier is om inwoners tegemoet te komen.

Verder hebben we het vertrouwen in verschillende partijen gemeten, wat ook belangrijke inzichten geeft voor het Meerjarenprogramma, vooral met betrekking tot de positionering en rol van de Nationaal Coördinator Groningen. Deelnemers is gevraagd hoeveel vertrouwen ze hebben in de (eigen) gemeente, de provincie Groningen, de Rijksoverheid, de Dialoogtafel Groningen, en NAM, en naar de mate waarin deze partijen zich in het verleden aan afspraken hebben gehouden wanneer het gaat om de aardbevingen als gevolg van gaswinning uit het Groningen-gasveld. Men heeft het meeste vertrouwen in de gemeente; deze oordelen zijn iets lager voor de provincie Groningen en de Dialoogtafel Groningen. Mensen hebben het minst vertrouwen in NAM en de Rijksoverheid.